

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1982-1983

12 OKTOBER 1982

WETSVOORSTEL

tot invoeging van een nieuw lid in artikel 358, § 2,
van het Burgerlijk Wetboek

(Ingediend door de heer L. Remacle)

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Sedert de wet van 21 maart 1969 verkrijgt de geadopteerde door de adoptie, in plaats van zijn naam, die van de adoptant; in geval van gelijktijdige adoptie door twee echtgenoten verkrijgt de geadopteerde de naam van de man (artikel 358, § 1, eerste lid, B. W.).

De partijen kunnen evenwel van die regel afwijken en overeenkomen dat de geadopteerde zijn naam zal behouden, onder verplichting hem te laten volgen door die van de adoptant of van de adopterende man (artikel 358, § 1, tweede lid, en § 6, B. W.).

Ten slotte, indien de geadopteerde en de adoptant of de adopterende man dezelfde naam hebben, mag in de naam van de geadopteerde geen verandering worden aangebracht, zulks om te vermijden dat een naam uit twee volkomen gelijke namen zou bestaan (art. 358, § 1, derde lid, B. W.).

In ons recht is het derhalve de regel dat de naam van de adoptant in de plaats van die van de geadopteerde komt; de toevoeging van de naam van de adoptant aan die van de geadopteerde is de uitzondering.

Blijkens de parlementaire voorbereiding van de wet van 21 maart 1969 gaven de Commissies voor de Justitie van Kamer en Senaat immers de voorkeur aan dit beginsel omdat het adopterende gezin zoveel mogelijk moet worden gelijkgesteld met het wettige gezin; om praktische redenen echter kan het behoud van de naam van de geadopteerde, gevolgd door die van de adoptant, gerechtvaardigd zijn (zie het verslag namens de Commissie voor de Justitie uitgebracht door Mevr. De Riemaecker-Legot, Stuk n° 436/2, (1961-1962), blz. 24, van 26 januari 1965).

Bijzondere maar gelijkaardige regels zijn van toepassing bij een latere adoptie door de echtgenoot van een door zijn vrouw geadopteerd kind of bij een nieuwe adoptie door een derde of door andere echtgenoten; de naam van de adoptant of van de adopterende man komt alsdan in de plaats van die welke de geadopteerde bij de vorige adoptie gekregen heeft (artikel 358, § 2, eerste lid, B. W.).

Chambre des Représentants

SESSION 1982-1983

12 OCTOBRE 1982

PROPOSITION DE LOI

insérant un nouvel alinéa à l'article 358, § 2,
du Code civil

(Déposée par M. L. Remacle)

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

Depuis la loi du 21 mars 1969, l'adoption confère à l'adopté en le substituant au sien le nom de l'adoptant; en cas d'adoption simultanée par deux époux, l'adopté prend le nom du mari (Code civil, art. 358, § 1er, al. 1).

A cet règle, les parties peuvent cependant déroger en convenant que l'adopté gardera son nom qui sera néanmoins obligatoirement suivi de celui de l'adoptant ou du mari adoptant (Code civil, art. 358, § 1er, al. 2, et § 6).

Enfin, si le nom d'origine de l'adopté est le même que celui de l'adoptant ou du mari, aucun changement ne peut être apporté à son nom; on exclut donc par là le port d'un nom composé de deux noms identiques (Code civil, art. 358, § 1er, al. 3).

Ainsi, selon notre droit, la substitution du nom de l'adoptant à celui de l'adopté est la règle générale et l'adjonction du nom de l'adoptant à celui de l'adopté, l'exception.

Les Commissions de la Justice de la Chambre et du Sénat au cours des travaux en commissions de la loi du 21 mars 1969, ont en effet estimé ce principe préférable au motif que la famille adoptive devait être assimilée à la famille légitime dans toute la mesure du possible; des raisons pratiques pouvant justifier cependant le maintien du nom de l'adopté suivi de celui de l'adoptant (voy. rapport fait au nom de la Commission de la Justice par Mme De Riemaecker-Legot, session 1961-1962, Doc. 436/2, f. 24, du 26 janvier 1965).

Des règles particulières mais analogues sont applicables lors d'une adoption ultérieure, par le mari, de l'enfant adoptif de son épouse ou d'une nouvelle adoption par un tiers ou d'autres époux; le nom de l'adoptant ou du mari adoptant remplace celui que l'adopté tenait de la précédente adoption (art. 358, § 2, al. 1er).

Indien bij de vorige adoptie de naam van de adoptant is toegevoegd aan die van de geadopteerde, kunnen partijen overeenkomen dat de naam van de nieuwe adoptant of adopterende man in de plaats zal komen van die van de vorige adoptant in de samengestelde naam van de geadopteerde (artikel 358, § 2, tweede lid, B. W.).

Ten slotte, indien een geadopteerde vóór een vorige adoptie dezelfde naam droeg als de nieuwe adoptant, herkrijgt hij die naam zonder enige wijziging (artikel 358, § 2, derde lid, B. W.).

Artikel 358, § 2, past derhalve de hierboven omschreven algemene regels toe op de in die bepaling bedoelde bijzondere gevallen; niettemin vloeit daaruit voort dat de geadopteerde die, ingevolge een eerste adoptie, zijn eigen naam gevolgd door die van de adoptant niet behouden had, die naam bij een volgende adoptie ook niet kan terugkrijgen. Evenmin kan de geadopteerde de naam die hij bij een vorige adoptie gekregen had, behouden, zelfs niet met toevoeging van de naam van de nieuwe adoptant, want iedere andere naamsverandering dan die welke bij de wet is bepaald, blijft zonder gevolg (artikel 358, § 5, B. W.). (Zie in verband met de gevolgen van de adoptie voor de naam van de geadopteerde, Répertoire pratique de droit belge, Complément D. V, décembre 1977, blz. 753-754; Répertoire notarial, D. I, « Les personnes », 3. « L'adoption », blz. 34 tot 36).

Het onderhavige voorstel wil die laatste verbodsbepaling enigszins verzachten.

Voor de geadopteerde die meerderjarig is kan de toepassing van artikel 358, § 2, immers grote moeilijkheden met zich brengen, met name wanneer hij beroepshalve voortdurende in contact is met het publiek.

Artikel 358, § 2, van het Burgerlijk Wetboek beoogt in feite twee hypothesen. Alleen de tweede wordt in dit voorstel behandeld.

De eerste hypothese heeft betrekking op een nieuwe adoptie. Deze is mogelijk dank zij het tweede lid van artikel 346, dat luidt als volgt :

« Bij herroeping van de adoptie ten opzichte van de adoptant of van beide adopterende echtgenoten, of bij overlijden van de adoptant of van beide echtgenoten die geadopteerd of door de adoptie gewettigd hebben, is een nieuwe adoptie evenwel toegelaten zolang de geadopteerde minderjarig is. »

Aangezien de geadopteerde minderjarig is, lijkt de toepassing van artikel 358, § 2, van het Burgerlijk Wetboek verantwoord.

De tweede hypothese heeft betrekking op de adoptie, door de man, van een persoon die reeds door de echtgenote van die man was geadopteerd.

Ook in dat geval lijkt de huidige bepaling verantwoord wanneer de geadopteerde minderjarig is.

Anders is het echter wanneer hij meerderjarig is. De wetgever schijnt zich immers geen rekenschap te hebben gegeven van de feitelijke situatie die uit een strikte toepassing van deze wetsbepaling kan voortvloeien toen hij de geadopteerde de mogelijkheid ontzegde om, bij overeenkomst tussen partijen, de naam te behouden die hij bij een vorige adoptie had gekregen, onder toevoeging van de naam van de man, die de nieuwe adoptant is, zulks ten einde artikel 358, § 1, tweede lid, van het Burgerlijk Wetboek na te leven.

Die verbodsbepaling lijkt des te meer anachronistisch daar de meerderjarige wettige kinderen van de geadopteerde krachtens artikel 359, § 1, hun naam mogen behouden.

Hier moge rekening worden gehouden met drie hypothesen waarin een meerderjarige geadopteerde, die door een man wordt geadopteerd nadat hij reeds door diens

Si, lors de la précédente adoption, le nom du précédent adoptant a été ajouté à celui de l'adopté, les parties peuvent convenir que le nom du nouvel adoptant ou mari adoptant remplacera celui du précédent adoptant dans le nom composé de l'adopté (Code civil, art. 358, § 2, al. 2).

Si, enfin, avant une précédente adoption, l'adopté portait le même nom que l'adoptant, il reprend ce nom sans aucune modification (Code civil, art. 358, § 2, al. 3).

Ainsi, l'article 358, § 2, s'il fait application des règles générales telles qu'elles furent explicitées ci-devant aux cas particuliers qu'il envisage, a pour effet néanmoins de ne pas autoriser l'adopté qui, à la suite d'une première adoption, n'avait pas conservé son nom en le faisant suivre de celui de l'adoptant, à le recouvrer lors d'une adoption ultérieure. Il ne permet pas non plus à l'adopté de conserver le nom qu'il tenait de la précédente adoption en le faisant suivre du nom du nouvel adoptant, toutes modifications autres que celles prévues par la loi étant sans effet (Code civil, art. 358, § 5). (Voy. sur les effets de l'adoption quant au nom de l'adopté, Répertoire pratique de droit belge, complément, tome V, décembre 1977, p. 753-754; répertoire notarial, T. I., Les personnes, 3. L'adoption, p. 34 à 36).

Notre proposition tend à corriger ce dernier interdit.

En effet, pour l'adopté majeur, l'application des règles de l'article 358, § 2, peut entraîner à son égard de sérieuses difficultés notamment lorsque son activité professionnelle le met en contact permanent avec le public.

L'article 358, § 2, du Code civil envisage en fait deux situations. Seule la seconde fera l'objet de notre proposition.

La première situation vise les cas d'une adoption nouvelle telle que l'autorise l'alinéa 2 de l'article 346 qui stipule que :

« Toutefois, en cas de révocation de l'adoption en ce qui concerne l'adoptant ou les deux époux adoptant ou de décès de l'adoptant ou des deux époux ayant adopté ou légitimé par adoption, une nouvelle adoption est permise aussi longtemps que l'adopté est mineur. »

L'adopté étant mineur, l'application des règles du § 2 de l'article 358 du Code civil nous paraît valable à son égard.

La seconde situation concerne les cas d'une adoption par le mari postérieure à celle de son épouse.

Dans ce cas également, la législation actuelle nous paraît valable lorsque l'adopté est mineur.

Lorsque l'adopté est majeur, il semble que le législateur ne se soit pas rendu compte des situations de fait qui pouvaient résulter de l'application stricte des règles légales, en ne l'autorisant pas à conserver, par convention entre les parties, le nom qu'il tenait de la précédente adoption en le faisant suivre, pour respecter le prescrit de l'article 358, § 1er, al. 2, du Code civil, du nom du mari nouvel adoptant.

Cet interdit nous paraît d'autant plus anachronique que l'article 359, § 1er, permet aux enfants légitimes majeurs de l'adopté de conserver leur nom.

Trois hypothèses méritent d'être rencontrées où l'adopté majeur, faisant l'objet d'une adoption par le mari postérieure à celle de son épouse, a intérêt, pour des raisons

vrouw is geadopteerd, er om diverse redenen belang bij heeft de naam te behouden die hij bij de eerste adoptie verkregen heeft.

— *Eerste hypothese* : het natuurlijk kind van een vrouw werd door haar geadopteerd en wordt nu ook door haar man geadopteerd.

Wordt een (erkend) natuurlijk kind door zijn moeder geadopteerd, dan heeft die adoptie geen gevolgen voor de naam van de geadopteerde; het kind krijgt de naam van zijn moeder en de partijen kunnen niet overeenkomen dat de geadopteerde zijn naam gevolgd door die van zijn moeder zal behouden, aangezien een naam bestaande uit twee volkomen gelijke namen krachtens artikel 358, § 1, derde lid, van het Burgerlijk Wetboek uitgesloten is.

Bij een latere adoptie door de echtgenoot moet diens naam in de plaats komen van de naam die de geadopteerde bij de eerste adoptie had gekregen, d.w.z. de naam van zijn adopterende moeder, die dezelfde is als zijn eigen naam.

Indien de geadopteerde meerderjarig is, lijkt het ons, in die hypothese, gepast dat het de partijen wordt toegestaan overeen te komen dat de geadopteerde de naam die hij bij de vorige adoptie gekregen had, zal behouden, gevolgd door die van de adopterende man.

— *Tweede hypothese* : een kind werd door een vrouw geadopteerd en wordt nu ook door haar man geadopteerd.

Indien de partijen, in die hypothese, bij de adoptie door de vrouw niet waren overeengekomen dat de geadopteerde zijn naam zou behouden, gevolgd door die van de adoptante, zal de naam van die adoptante automatisch in de plaats gekomen zijn van die van de geadopteerde.

Bij een latere adoptie door de echtgenoot zal diens naam in de plaats komen van de naam die de geadopteerde bij de vorige adoptie gekregen had.

Wanneer nu de geadopteerde meerderjarig is op het ogenblik dat hij door die echtgenoot op zijn beurt wordt geadopteerd, kan hij om praktische redenen, met name om redenen in verband met zijn beroep, er de voorkeur aan geven de naam te behouden die hij bij de vorige adoptie had gekregen, gevolgd door de naam van de adopterende man.

— *Derde hypothese* : een kind werd door een vrouw geadopteerd en wordt, na het overlijden van haar eerste echtgenoot, die het kind eveneens had geadopteerd, of na de herroeping van de adoptie ten opzichte van haar eerste echtgenoot, die het kind had geadopteerd, andermaal en thans door haar nieuwe echtgenoot geadopteerd.

Niemand kan worden geadopteerd door meer dan een persoon, behalve door twee echtgenoten. Niettemin bepaalt het derde lid van artikel 346 van het Burgerlijk Wetboek : « Bij herroeping van de adoptie ten opzichte van een van de adopterende echtgenoten of bij overlijden van een van de echtgenoten die geadopteerd of door adoptie gewettigd hebben, kan de betrokkene in voorkomend geval opnieuw geadopteerd worden door degene met wie de andere echtgenoot hertrouwd is, ongeacht de leeftijd van de geadopteerde. »

Indien de partijen bij de vorige adoptie overeengekomen waren dat de geadopteerde zijn naam zou behouden, gevolgd door die van de adopterende man, kan de naam van de nieuwe adopterende man in de plaats komen van die van de vorige adopterende man in de samengestelde naam van de geadopteerde.

Bij gebreke van een dergelijke overeenkomst komt de naam van de nieuwe adopterende man in de plaats van de naam die de geadopteerde bij de vorige adoptie had gekregen, d.w.z. de naam van de vorige adopterende man die overleden is of wiens adoptie herroepen werd.

diverses, à conserver le nom qu'il tient de sa première adoption.

— *Première hypothèse* : adoption postérieure par le mari de l'enfant naturel adoptif de son épouse.

En cas d'adoption par la femme de son enfant naturel (reconnu), cette adoption n'aura pas d'incidence sur le nom de l'adopté : l'enfant prendra le nom de sa mère et il ne sera pas possibles aux parties de convenir que l'adopté conservera son nom suivi de celui de sa mère, le port d'un nom composé de deux noms identiques étant exclu par l'alinéa 3 du § 1er de l'article 358 du Code civil.

Lors de l'adoption ultérieure par le mari, le nom du mari adoptant sera obligatoirement substitué au nom que l'adopté tenait de sa première adoption, c'est-à-dire celui de sa mère adoptante, identique à son nom d'origine.

Dans cette hypothèse et, lorsque l'adopté est majeur, il nous paraît opportun d'autoriser les parties de convenir que l'adopté conservera le nom qu'il tient de la précédente adoption en le faisant suivre du nom du mari adoptant.

— *Deuxième hypothèse* : adoption postérieure par le mari, de l'enfant adoptif de son épouse.

Dans cette hypothèse, si lors de l'adoption par la femme, les parties n'avaient pas convenu que l'adopté conserverait son nom en le faisant suivre de celui de l'adoptant, le nom de l'adoptant se substituera automatiquement au nom de l'adopté.

Lors de l'adoption postérieure par le mari, le nom du mari adoptant se substituera au nom que l'adopté tenait de la précédente adoption.

Or, lorsque l'adoption par le mari survient lorsque l'adopté est majeur, des raisons pratiques, notamment professionnelles, peuvent conduire l'adopté à vouloir conserver le nom qu'il tenait de la précédente adoption, en le faisant suivre du nom du mari adoptant.

— *Troisième hypothèse* : adoption nouvelle par le mari postérieure à celle de son épouse en cas de décès du premier mari adoptant ou de révocation de la première adoption dans le chef du premier mari adoptant.

Nul ne peut être adopté par plusieurs, si ce n'est par deux époux. Néanmoins, l'alinéa 3 de l'article 346 du Code civil prévoit « qu'en cas de révocation de l'adoption en ce qui concerne l'un des époux adoptants ou de décès de l'un des époux ayant adopté ou légitimé par adoption, une nouvelle adoption est permise, le cas échéant, par le nouveau conjoint de l'autre époux quel que soit l'âge de l'adopté ».

Si les parties avaient convenu, lors de la précédente adoption que l'adopté conserverait son nom en le faisant suivre du nom du mari adoptant, le nom du nouveau mari adoptant pourra remplacer celui du précédent mari adoptant dans le nom composé de l'adopté.

Hors ce cas, le nom du nouveau mari adoptant se substituera au nom que l'adopté tenait de la précédente adoption, en l'occurrence au nom du précédent mari adoptant décédé ou révoqué.

Indien de geadopteerde meerderjarig is, lijkt het ons, ook in die hypothese, gepast dat het de partijen wordt toegestaan overeen te komen dat de geadopteerde de naam die hij bij de vorige adoptie gekregen had, zal behouden, gevolgd door die van de nieuwe adopterende man.

Het onderhavige voorstel heeft dan ook tot doel in artikel 358, § 2, een nieuw lid in te voegen waardoor het de meerderjarige geadopteerde wordt toegestaan de naam die hij bij de vorige adoptie had gekregen, te behouden, gevolgd door die van de adopterende man; natuurlijk wordt uit het toepassingsveld van het nieuwe lid gesloten de hypothese omschreven in artikel 358, § 2, tweede lid, op grond waarvan de partijen in de samengestelde naam van de geadopteerde de naam van de vorige adoptant mogen vervangen door die van de adopterende man.

Voorts is de mogelijkheid die door dit voorstel wordt geopend om af te wijken van de bij het huidige artikel 358 bepaalde algemene regels, beperkt tot de geadopteerden die meerderjarig zijn; de nieuwe adoptie waarvan sprake is in het tweede lid van artikel 346 van het Burgerlijk Wetboek (minderjarige geadopteerde), valt dus automatisch buiten het bestek van het nieuwe lid dat hierbij wordt ingevoerd.

WETSVOORSTEL

Enig artikel

Tussen het tweede en het derde lid van § 2 van artikel 358 van het Burgerlijk Wetboek wordt een nieuw lid ingevoegd, luidend als volgt :

« Is de geadopteerde meerderjarig, dan kunnen partijen overeenkomen dat de geadopteerde de naam zal behouden die hij bij de vorige adoptie gekregen heeft, gevolgd door die van de adopterende man, buiten het geval van het tweede lid van deze paragraaf. »

1 september 1982.

Dans cette hypothèse également, il nous paraît opportun, lorsque l'adopté est majeur, d'autoriser les parties de convenir que l'adopté conservera le nom qu'il tient de la précédente adoption en le faisant suivre du nom du nouveau mari adoptant.

Aussi, la présente proposition tend à introduire, à l'article 358, § 2, un nouvel alinéa autorisant l'adopté majeur à conserver le nom qu'il tient de la précédente adoption tout en le faisant suivre du nom du mari adoptant, en excluant du champ d'application du nouvel alinéa, et cela est naturel, l'hypothèse prévue à l'alinéa 2 du § 2 de l'article 358 qui permet aux parties de remplacer, dans le nom composé de l'adopté, le nom du précédent adoptant par le nom du mari adoptant.

En outre, l'autorisation ouverte par la présente proposition de déroger aux règles générales prévues par l'actuel article 358 est limitée aux adoptés majeurs, ce qui exclut automatiquement du champ d'application du nouvel alinéa, l'adoption nouvelle prévue à l'alinéa 2 de l'article 346 du Code civil (adopté mineur).

L. REMACLE

PROPOSITION DE LOI

Article unique

Entre l'alinéa 2 et l'alinéa 3 du § 2 de l'article 358 du Code civil, insérer un nouvel alinéa libellé comme suit :

« Lorsque l'adopté est majeur, les parties peuvent toutefois convenir que l'adopté conservera le nom qu'il tient de la précédente adoption en le faisant suivre de celui du mari adoptant, hors le cas prévu à l'alinéa 2 du présent article. »

1er septembre 1982.

L. REMACLE